

Техникалық мамандықтар үшін тілдерді оқытудың өзіндік ерекшеліктері (кәсіби қазақ, орыс және ағылшын тілдері)

¹ЖЕКЕЕВА Кенжетай Омаровна, филол.ф.к., доцент, kenzhe_2000@mail.ru,

¹НУРГУЖИНА Гулара Мауленовна, п.ф.к., доцент, gularanurg56@mail.ru,

²*ХАМЗИНА Карлыгаш Мауеновна, филол.ф.к., доцент, jako199473@mail.ru,

¹«Ғұмарбек Дәукеев атындағы Алматы энергетика және байланыс университеті» КеАҚ, Қазақстан, Алматы, А. Байтұрсынұлы көшесі, 126/1,

²«Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университеті» КеАҚ, Қазақстан, Қарағанды, Н. Назарбаев даңғылы, 56,

*автор-корреспондент.

Аңдатпа. Мақалада «Ғарыштық техника және технологиялар» және «Ғарыштық инженерия» мамандықтары үшін ағылшын, орыс және қазақ тілдеріндегі аутенталды мәтіндерді дайындау үшін түпнұсқа мәтіндерді таңдау қағидаттары: ең жаңа ғылыми-техникалық ақпараттардан тұратын мәтіндерді таңдауды қамтитын жаңалық қағидаты, деректер, жаңалықтар қарастырылған. Сенімді дереккөздерден ғылыми-техникалық ақпараттық мәліметтер ұсынылатын мәтіндерді таңдауды болжайтын ғылыми сипат қағидаты көрсетілген. Тіл оқушының ана тілі мен лексикалық-грамматикалық және логикалық-композициялық күрделіліктің тиісті көлемі мен деңгейіндегі түпнұсқа мәтіндерді таңдауды көздейтін шет тілін білу деңгейінің әсерін ескеру принциптері сарапталған. Студенттердің тіл курсымен қатарлас оқыған пәндерінің материалымен үйлесімді мәтіндерді таңдауды көздейтін пәнаралық байланысты ескеру әдісі қарастырылды. Қазақ тілін орыс және ағылшын тілдерін ұштастыра отырып оқыту тәсілі ескерілген.

Кілт сөздер: теңтүпнұсқалы мәтін, мамандық тілін оқыту, ағылшын тілі, орыс тілі, қазақ тілі, ғарыштық техника және технологиялар, ғарыштық инженерия.

Кіріспе. Соңғы жылдары шет тілдерін оқыту әдістемесіндегі шынайылық мәселесіне көп көңіл бөлінуде. Түпнұсқалық емес мәтіндер – шет тілін үйренушілерге ана тілі емес ретінде арнайы жазылған мәтіндер. Олар белгілі бір грамматикалық тақырыпты, лексикалық материалды бекіту үшін оқу үдерісіне енгізіледі. Түпнұсқа дәстүрлі түрде бастапқыда білім беру мақсатында бейімделмеген мәтін болып саналады.

Сондай-ақ, мақалада Қазақстанның техникалық университетінде арнайы мақсаттағы тілдік пәндерді оқыту тәсілдерінің өзгерістері көрсетілген. «Ғарыштық техника және технологиялар» және «Ғарыштық техника» мамандықтары үшін ағылшын, орыс және қазақ тілдеріндегі оқулықтар мәтіндерін дайындау үшін түпнұсқа мәтіндерді таңдау принциптері қарастырылды. Түпнұсқа мәтіндердің заманауи көздері көрсетілген.

Зерттеу әдістері. Қазіргі Қазақстан – бұл Орталық Азияның экономикалық, ғылыми-техникалық ландшафтына елеулі әсер ететін қарқынды дамып келе жатқан мемлекет. Міне, жұмыс істеп

жатқан Байқоңыр ғарыш айлағы, ол жерден ғарышқа алғашқы адам ұшты және қазіргі уақытта әсерлі ғарыштық жобалар жүзеге асырылуда.

Қазақстанның орналасуы – Еуразияның жүрегі, мәдениеттер тоғысы. Дәл осы жерде әр түрлі өркениеттердің тілдік әсері айқын байқалады. Бүгінгі таңда Қазақстанда үштілділік саясаты жүзеге асырылуда: елде үш тіл қолданылады – мемлекеттік тіл ретінде қазақ тілі, ұлтаралық қатынас тілі ретінде орыс тілі және халықаралық тіл ретінде ағылшын тілі. Тіл саясаты Қазақстандағы білімге үлкен әсер етеді. Сондықтан Қазақстанның үш негізгі тілін оқыту проблемалары, әсіресе жоғары технологияларға байланысты мамандықтарды зерттеу саласында бірінші кезектегі мәселе болып табылады.

Инженерлік мамандықтар бойынша маманның сапалы кәсіби дайындығының маңызды шарты – мамандық тілін, кәсіби сөйлеуді меңгеру. Сондықтан «Кәсіби бағытталған ағылшын тілі», «Кәсіби орыс тілі» және сияқты пәндерді оқытудың маңызы өте зор.

Болашақ маман өзінің ғылыми бейініне сәйкес ғылыми мәтінді тез және түсініп оқып, оның жалпы мазмұнын ауызша немесе жазбаша түрде көбейтуі керек. Сонымен қатар, студенттерге кәсіби тақырыптар бойынша сұхбатты еркін жүргізе білуге, олардың кәсіби құзыреттілігі шеңберінде әр түрлі стильдер мен жанрлардың мәтіндерін құра білуге үйрету маңызды. Бұл оқушыны дайындаудың маңызды бөлігі және білімді маман тәрбиелеу нәтижесі.

Соңғы уақытқа дейін Қазақстандық жоғары оқу орындарында мамандықтың ғылыми стилі мен тілі оқытылмады. Бұл маман инженердің кәсіби шеберлігі тізіміне енген. Бұл мәселені шет тілінде өз мамандығын игерген студенттер ерекше сезінді. 2012 жылдың қыркүйегінен бастап «Кәсіби бағытталған ағылшын тілі», «Кәсіби орыс тілі», «Кәсіби қазақ тілі» пәндері енгізілді. Бұл дер кезінде жасалған қадам болды және студенттердің мамандық тілін меңгеру қарқынын едәуір жеделдетті.

Тәрбиешілер үшін осы жаңа оқу пәндерінің пайда болуы нағыз қиын болды. Оларға ғылыми-техникалық сөйлеу саласындағы білімдерін кеңейтуге және тереңдетуге, ғылыми коммуникация үшін кейбір іргелі мәселелерді зерттеуге тура келді: ғылыми-техникалық мәтіннің ерекшеліктері, ғылыми-техникалық тіл грамматикасының ерекшеліктері, ғылыми-техникалық лексика мен терминологияның ерекшеліктері, ғылыми-техникалық сөйлеу фразеологиясының мәселелері және т.б. Филологиялық емес университетте техникалық мамандықтар тілін оқытудың өзіндік ерекшелігі бар екеніне біз өз тәжірибемізден көз жеткіздік.

Мамандық тілін оқытудағы негізгі бөлім ғылыми-техникалық мәтін болып табылады. Бұл бірқатар фундаменталды лексика-семантикалық шектеулерге ие, ерекше грамматикасы бар, ерекше композициялық және жанрлық ерекшеліктері бар мәтіннің ерекше түрі. Мұнда жалпы тілдің және тиісті мәтіндік құралдардың басқа жиынтығы берілген. Міне, біз тек ғылыми мәтінді емес, мамандықтың тілі жүзеге асырылатын мәтінді зерттеп отырмыз. Бұл жағдайда біз түпнұсқа мәтіндерге ерекше назар аударамыз.

Мамандық тілін зерттеу барысында шынайы мәтінді қолдану мәселесі жоғары оқу орындарының лингводидактикасында ерекше орын алады, көптеген зерттеушілер бұған назар аударады [1], [4]. Оқу мен тыңдауды оқытуда мамандандырылған мәтіндер түпнұсқасы басымдыққа ие. Ғұмарбек Дәукеев атындағы Алматы энергетика және байланыс университеті үшін бұл өте маңызды, өйткені 2016 жылдан бастап университетте қазақ, ағылшын және орыс тілдерін ғылыми-техникалық байланыс тілдері ретінде меңгеруді көздейтін үштілді білім беру бағдарламасы жүзеге асырылуда.

Түпнұсқа мәтін деп біз қысқартуға болатын, бірақ студенттердің тілдік дайындығын ескере

отырып, мазмұны мен құрылымын жеңілдету ретінде бейімделмеген мамандандырылған көздерден (бұл жағдайда ғарыштық техника, ғарыштық технологиялар мен технологияларға қатысты дерек көздерінен) оқуға жатпайтын мәтінді айтамыз [3].

Мамандандырылған мәтін – арнайы мақсаттағы тілді оқытудағы негізгі бірлік. Ол үшін университетіміздің тіл білімдері кафедрасының оқытушылары арнайы мәтіндік жаттығулар дайындайды. Олардың фонетикалық, лексикалық және грамматикалық жаттығулардан айырмашылығы – сөйлеу әрекеті нәтижесінде мәтінге баса назар аударылады. Мәтіндік жаттығулардың лингвистикалық негізін қазіргі мәтін теориясы, сөйлеу теориясы және мәтін синтаксисі құрайды.

Аудиторияда студенттер мамандық бойынша дайын шынайы мәтіндермен жұмыс істейді: мәтінді тілдік талдау, мәтіннен суперфразалық бірлікті шығару және олармен жұмыс, мәтінде кездесетін тілдік бірліктерді олардың мағынасы мен қолданылуы тұрғысынан талдау, мәтінді түрлендіру (қысу, прогрессия), жоспарларын құру, мәтінді қайта баяндау және жазбаша ұсыну.

Сонымен қатар студенттерге мәтінді өз бетінше құруға, оның тақырыбын анықтауға, эссе, реферат, т.б. Мысалы, белгілі бір мәтін түріне (сипаттама, баяндау, пайымдау), стильге (ғылыми-көпшілік, нақты ғылыми, ғылыми және білім беру) және жанрға (мақала, сұхбат және т.б.) эссе жазу ұсынылуы мүмкін. Мәтіндер ауызша және жазбаша түрде, дәрісханада немесе үй тапсырмасында, ұжымдық немесе жеке жұмыс үшін қолданыла алады [2].

Ғылыми нәтиже. Оқу-әдістемелік оқулықтарды дайындауда оқытушылар шынайы мәтіндерді таңдаудың қандай принциптерін ескеруі керек?

1. Жаңалық принципі «Ғарыштық техника және технологиялар» және «Ғарыштық инженерия» мамандықтарының 1-2 курс студенттерінің түсінуі үшін қол жетімді ғылыми және техникалық ақпараттарды қамтитын мәтіндерді таңдауды көздейді.

2. Ғылыми қағида сенімді дереккөздерден алынған сенімді ғылыми-техникалық ақпаратты қамтитын мәтіндерді таңдауды көздейді.

3. Студенттің ана тілі мен лексикалық-грамматикалық және логикалық-композициялық күрделіліктің тиісті көлемі мен деңгейіндегі шынайы мәтіндерді таңдауды көздейтін шет тілді меңгеру деңгейінің әсерін ескеру принципі.

4. Пәнаралық байланысты ескеру принципі, бұл студенттердің тілдік курстармен қатар оқыған пәндерінің материалымен үйлесімді мәтіндерді іріктеуді көздейді.

Жоғарыда аталған қағидаларды қанағаттандыратын шынайы мәтіндердің қайнар көздері NASA, ESA, Роскосмос [9] сияқты ұйымдардың сайттары, Қазақстан Республикасы Цифрлық Даму, Қорғаныс және Аэроғарыштық Өнеркәсіп Министрлігінің Аэроғарыш комитетінің сайты [6]

және т.б. Ғарышты игеру саласындағы патенттері бар мәліметтер базасы тамаша көздер болды: Web of Science [8], Қазақстандық патенттік мәліметтер базасы [7] және т.б.

Мамандықтың тілін оқып-үйрену, тыңдау барысында студент түйінді сөздерді танып, негізгі идеяны түсінуі керек, мағынаны білдірудің вербалды емес құралдарына (мимика, ым-ишара, интонация) назар аударуы керек, алынған ақпаратты өзінің білімімен байланыстыруы, естімеген немесе түсініксіз сөздердің мағынасын болжауға тырысуы керек. Контекст бойынша, естігендерін (жазбаша немесе оның ойында) өзі түсінетін сөйлемдерге тұжырымдауы керек. Мұндай жағдайларда студенттерге өзі оқып отырған тілде диктант мәтіндері ұсынылады.

Жоғарыда айтылған барлық жайлар оқытушының сабақты тыңдаумен өткізуге дайындығын білдіреді.

Техникалық университет студенттерін кәсіби қызметке даярлау жүйесінде диалогтық немесе монологтық формаларда болуы мүмкін ауызша кәсіби қарым-қатынасты оқыту ерекше орын алады.

Кәсіби саладағы монологтық сөйлеудің екі түрі болуы мүмкін: алдын-ала белгіленген мазмұнмен (мақала, монография, диссертация, дәріс және т.б.) және стихиялық (пікірталас, полемика). Сөйлеу формасы ретінде монолог оқу мен сөйлеуге байланысты. Мұнда студенттер мәтінді қалыпты қарқынмен оқу үдерісінде жеке сөйлемдердің мазмұнын түсінуі керек (мысалы, слайдтан), бірінші презентациядан бастап дәйекті мәтіннің мазмұнын түсінуі керек, мазмұнды жылдам қарастырып, ашылатын тақырыпқа қатысты нәрсені табуы керек, мәтін мазмұнын қысқаша жазып, оның мазмұнын беруі керек.

Кәсіби қарым-қатынас саласындағы тыңдау есту қабілеттерін дамытуды қамтиды, өйткені кәсіби сөйлеу тек оқуға ғана емес, сонымен бірге тыңдалған материалға да негізделген. Университетте оқытудың жетекші түрлерінің бірі-дәріс. Арнайы дәрісті тыңдау үдерісінде студенттер ықтималдылықты болжау, ішкі сөйлеу, семантикалық бағдарлау, эквивалентті ауыстыру, есте сақтау механизмдерін қолданады. Сондықтан біздің университетке арнайы қонақтар, тіл иелері шақырылады, олар дәрістер оқып, кәсіби тақырыптар бойынша әңгімелесулер өткізеді. 2019 жылдың 5 қарашасында Алматы энергетика және байланыс университетінде Ғұмарбек Дәукеев атындағы жылжымайтын мүлік «қонақ дәрісі» жобасы аясында «Қазақстан Республикасындағы ғарыш саласының дамуындағы Байқоңырдың орны» тақырыбында дәріс өткізілді. Дәрісті орыс тілінде «Байқоңыр» кешеніндегі «Бәйтерек» ҒЗК БК АҚ филиалы директоры – Бас директордың орынбасары (2007-2010 жж.), «қазақстандық ғарыштық технологиялар «ғылыми техникалық орталығы» бас директоры (2010-2012 жж.) Александр Эдуардович Таряник жүргізді. Ол Байқоңыр кешені,

Қазақстандағы ғарыш саласының дамуы, ғарыш зымыран кешендерінің мақсаты мен құрамы, ғарыш қызметтерінің әлемдік нарығындағы жағдай, тәжірибе алмасу қажеттілігі, өзінің қоғамдық жұмысы және басқа да көптеген мәселелер туралы айтып берді. Ғарыштық технологиялар кеңінен қолданылады және ел экономикасының түрлі салаларына әсер етеді. Ғарыш жүйелері ауыл шаруашылығы, төтенше жағдайлар, экология, геодезия, табиғатты пайдалану, қорғаныс, ұлттық қауіпсіздік және басқа да салалардағы міндеттерді шешуге мүмкіндік береді. «Ғарыштық технологиялар ел экономикасының түрлі салаларында кеңінен қолданылады. Ғарыштан алынған барлық ақпарат экономиканың түрлі салаларының тиімділігін арттыру үшін қолданылады. Цифрлық революция технологиялар дамуының жаңа көкжиектерін ашады, индустриядағы инновациялар жас ұрпаққа қауіп төндіреді, жаңа мүмкіндіктер сіздің алдыңызда ашылады және олардан қорқудың қажеті жоқ, бірақ алға ұмтылу және даму керек» – делінген қонақтың дәрісінде. Кездесу соңында әр студент қонаққа сұрақ қойып, естелік суретке түсуге мүмкіндік алды. Студенттер ғарыштық мақсаттағы зымырандарды ұшыруды қамтамасыз ететін зымырандар мен жүйелердің қалай құрылғаны, ғарыш аппараттарын басқару қалай жүзеге асырылатыны, Байқоңыр кешенінде де, «Қазғарыштың» басқа ұйымдарында да студенттердің алған білімдерін қолдану перспективалары, сондай-ақ мамандығы бойынша жұмысқа орналасу үшін өз түйіндемелерін ұсыну тәртібі туралы белсенді түрде қызығушылық танытты.

Мамандық тілін оқытуда диалогтар маңызды рөл атқарады. Диалогтың негізгі бірлігі-сұрақ-жауап бірлігі: ынталандырушы реплика (сұрақ) және оған реакция (жауап). Диалогтың ерекшелігі – оның эллиптикалық және синтаксистік құралдардың салыстырмалы бүктелуі, яғни аз сөздерден тұратын қарапайым құрылымды сөйлемдерді қолдану. Әдетте бұл қысқа мерзімді жадты шамадан тыс жүктемейтін және тұжырымның мазмұндық жағына назар аударуға мүмкіндік беретін қысқа қарапайым тіркестер. Диалогтармен жұмыс істеу барысында студенттер сөйлеудің ғылыми стиліне тән өрнек формаларын қолдана отырып, белгілі бір типтегі репликаларға жауап беру (жауап беру) қабілеттерін, диалогты бастай білу, стилистикалық барабар сөйлеу құралдарын қолдана отырып, мәселелерді талқылауға кірісу, диалог өрісін кеңейту қабілеттерін, соның ішінде талқылауға қосымша сұрақтар қоюға жаттығады. Біздің университет өз студенттерімізге қызықты мүмкіндіктер ұсынады. Сонымен, NASA астронавты Шэннон Уокердің сапары ұмытылмас әсер қалдырды. Ол АҚШ-тың Алматыдағы Бас консулдығының қолдауымен ғарыш-2019 апталығына қатысу үшін Ғұмарбек Дәукеев атындағы Алматы энергетика және байланыс университетінде болды. Доктор Шэннон Уокер – NASA-ның 2004 жылғы 19 ғарышкерлер тобының мүшесі. Ол

2004 жылы Байқоңырдан ұшырылған МКС бортындағы 25/2010 экспедициясына ұшу инженері ретінде қатысты. Доктор Уокер біздің студенттерге астронавт болғанын, ұшуға дайындалып, МКС-да алты ай өмір сүргенін, NASA 2004 жылы қалай таңдалғанын айтты. 2010 жылы ол МКС-да бортинженер ретінде 163 күн өткізді. Уокер ханым физика бойынша гуманитарлық ғылымдар бакалавры, ғылым магистрі және ғарыштық физика саласындағы философия докторы дәрежесіне ие. Уокер – ұшақтар мен ұшқыштар қауымдастығының мүшесі және халықаралық ұшқыштар ұйымының тоқсан тоғызыншы мүшесі. Бос уақытында астронавт тамақ дайындауды, футболды, жүгіруді, күш жаттығулары мен серуендеуді жақсы көретінін студенттер қауымына айтып берді. NASA астронавтымен қарым-қатынас ағылшын тілінде өтті [10].

Қорытынды. Ғылыми-техникалық мәтіндердің аталған көздерін тіл кафедрасының оқытушылары оқу құралдарына арналған түпнұсқалық текстотеканы дайындау мақсатында қолданған, Ғұмарбек Даукеев атындағы Алматы энергетика және байланыс университетінде «Ғарыштық техника және технологиялар» және «Ғарыштық техника» мамандықтары үшін ағылшын, қазақ және орыс тілдерін оқыту процесінде тиімді пайдаланылады.

Ғұмарбек Даукеев атындағы Алматы энергетика және байланыс университетінде және Әбілқас Сағынов атындағы Қарағанды техникалық университетінде ағылшын, қазақ және орыс тілдерін оқыту процесінде өнімді қолданылатын оқулықтарға арналған түпнұсқа оқулықтар дайындау үшін, тілдер кафедрасының оқытушылары аталған ғылыми-техникалық мәтіндердің дерек

көздерін пайдаланады.

Қорыта келе айтарымыз, өзге ұлт өкілдеріне мемлекеттік тілді оқыту әдістерін анықтау оны міндетті тіл дәрежесіне көтеруді мақсат етеді. Алайда, қазақ тілін өзге ұлт аудиторияларында оқыту әдістері басқаша болатынын ескеру қажет. Мемлекеттік тілді оқытудың негізгі міндеті, біріншіден, студенттің сауаттылығын, ойлау қабілетін дамыту барысында жаттығу жұмыстарымен дәлелденіп отырса, екіншіден, студенттердің еркін сөйлеу дағдыларын қалыптастыру болып табылады. Ендеше үйренушінің тілін дамыту мақсатында өз бетімен жұмыс істеуге, ойын еркін жеткізуге дағдыландыру қажет. Өйткені өзге ұлт өкілдерін қазақша, орысша сөйлей білуге, жаза білуге, өз ойын айта білуге үйрету – басты мақсаттардың бірі [5].

Осылайша, өзге ұлт өкілдеріне қазақ (орыс) тілін үйретудің негізгі тұстарын бөліп көрсетуді:

- сөздік жұмысына және мәтінмен жұмыс істеуге, атап айтқанда, мәтіннен сөздерді және шағын үзінділерді, диалогтарды жаттауға көп көңіл бөлуді;

- тыңдауға мәтінге сүйене отырып үйрету керек;

- үй тапсырмасы өздігінен оқу және дайындық үшін алдын-ала берілуі керек;

- грамматиканы оқыту кезінде визуализация әдісін қолдануды;

- грамматикалық категорияларды оқытқан кезде тыңдаушылардың ана тілімен және/немесе бірінші шет тілімен параллельдерді жүргізуді;

- аудиториядан тыс жұмыстарға, тыңдаушылардың қазақ, орыс мәдениетіне бейімделуіне көп көңіл бөлуді ұсынамыз.

ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

1. Nostrand, H.L. (1989) «Authentic texts and cultural authenticity: an editorial», The modern language journal, vol. 73, no. 1, pp. 49-52.
2. Жекеева К.О., Қазақ тілі. В1 деңгейі. Оқу құралы. – Алматы: АЭЖБУ, 2020. – 83 б.
3. Нурходжаева Х.А., Сергеева Л.Д. Английский язык. Астрономия. Космическая техника и технологии. Оқу құралы. – Алматы: АУЭС, 2012. – 123 б.
4. Павлова И.П. Как сделать аутентичный текст доступным для студентов // Мәскеу мемлекеттік лингвистикалық университетінің хабаршысы. Білім және педагогикалық ғылымдар. – № 14 (725). – 2015.
5. Смирнова Ю.Г. Русский язык. Изучаем научный текст. Оқу құралы. – Екатеринбург: «Издательские решения», 2016. – 96 б.
6. Қазақстан Республикасы цифрлық даму, қорғаныс және аэроғарыш өнеркәсібі министрлігінің Аэроғарыш комитеті URL: <https://kazcosmos.gov.kz/kz>
7. Қазақстанның патенттер базасы, URL: <https://kzpatents.com/13-1021-kosmicheskijj-modul-dlya-zahoroneniya-radioaktivnyh-othodov.html>
8. Web of Science базасы, URL: <https://istina.msu.ru/publications/article/3047730/>
9. «Роскосмос», URL: <https://www.roscosmos.ru/29542/>
10. «NASA», URL: <https://www.nasa.gov/subject/7782/earth-research-findings/>

Специфические особенности обучения языкам для технических специальностей (профессиональный казахский, русский и английские языки)

¹**ЖЕКЕЕВА Кенжетай Омаровна**, к.филол.н., доцент, декан, kenzhe_2000@mail.ru,

¹**НУРГУЖИНА Гулара Мауленовна**, к.п.н., доцент, gularanurg56@mail.ru,

²***ХАМЗИНА Карлыгаш Мауеновна**, к.филол.н., доцент, jako199473@mail.ru,

¹НАО «Алматинский университет энергетики и связи имени Гумарбека Даукеева», Казахстан, Алматы, ул. А. Байтурсынова, 126/1,

²НАО «Карагандинский технический университет имени Абылкаса Сагинова», Казахстан, Караганда, пр. Н. Назарбаева, 56,

*автор-корреспондент.

Аннотация. Рассмотрены принципы отбора оригинальных текстов для подготовки аутентичных текстов на английском, русском и казахском языках для специальностей «Космическая техника и технологии» и «Космическая инженерия»: принцип новизны, данные, новости, включающие в себя подбор текстов, содержащих новейшую научно-техническую информацию. Показан принцип научного характера, предполагающий выбор текстов, в которых представлены научно-технические информационные данные из достоверных источников. Проанализированы принципы учета влияния уровня владения иностранным языком, предполагающие выбор родным языком и аутентичными текстами соответствующего объема и уровня лексико-грамматической и логико-композиционной сложности. Рассмотрен метод учета междисциплинарных связей, предполагающий выбор студентами текстов, совместимых с материалом изучаемых дисциплин параллельно с курсом языка. Учен подход к обучению казахскому языку в сочетании с русским и английским языками.

Ключевые слова: аутентичный текст, обучение языку специальности, английский язык, русский язык, казахский язык, космическая техника и технологии, космическая инженерия.

Specific Features of Language Teaching for Technical Specialties (Professional Kazakh, Russian and English Languages)

¹**ZHEKEEVA Kenzhetai**, Cand. of Philol. Sci., Associate Professor, kenzhe_2000@mail.ru,

¹**NURGUZHINA Gulara**, Cand. of Ped. Sci., Associate Professor, gularanurg56@mail.ru,

²***KHAMZINA Karlygash**, Cand. of Philol. Sci., Associate Professor, jako199473@mail.ru,

¹NPISC «Almaty University of Power Engineering and Telecommunications named after Gumarbek Daukeyev», Kazakhstan, Almaty, A. Baitursynova Street, 126/1,

²NPISC «Abylkas Saginov Karaganda Technical University», Kazakhstan, Karaganda, N. Nazarbayev Avenue, 56,

*corresponding author.

Abstract. The article considers the principles of selection of original texts for the preparation of authentic texts in English, Russian and Kazakh for the specialties «Space engineering and technology» and «Space engineering»: the principle of novelty, data, news, including the selection of texts containing the latest scientific and technical information. The principle of scientific character is shown, which assumes the choice of texts in which scientific and technical information data from reliable sources are presented. The principles of accounting for the influence of the level of foreign language proficiency are analyzed, which presuppose the choice of the native language and authentic texts of the appropriate volume and level of lexical-grammatical and logical-compositional complexity. The method of accounting for interdisciplinary connections is considered, which assumes the choice of texts by students compatible with the material of the studied disciplines in parallel with the language course. The approach to teaching the Kazakh language in combination with Russian and English is taken into account.

Keywords: authentic text, specialty language teaching, English language, Russian language, Kazakh language, space technologies and technology, space engineering.

REFERENCES

1. Nostrand, H.L. (1989) «Authentic texts and cultural authenticity: an editorial», The modern language journal, vol. 73, no. 1, pp. 49-52.
2. Zhekeeva K.O. Qazaq tili. B1 dengeyi. Oqu quraly. [Kazakh language. Level B1] – Almaty: AEZhBU, 2020. – 83 p.
3. Nurhodzhaeva H.A., Sergeeva L.D. Angliyskiy yazyk. Astronomiya. Kosmicheskaja tehnika i tehnologii. [English language. Astronomy. Space technology and technology] Oqu quraly. – Almaty: AUES, 2012. – 123 p.
4. Pavlova I.P. Kak sdelat' autentichnyj tekst dostupnym dlja studentov [How to make authentic text accessible to students]. Maskeu memlekettik lingvistikalıq universitetinin habarshysy. Bilim zhane pedagogikalıq gylymdar. – No. 14 (725). – 2015.
5. Smirnova Ju.G. Russkij jazyk. Izuchaem nauchnyj tekst. [Russian language. We study the scientific text.]. Oqu quraly. – Ekaterinburg: «Izdatel'skie reshenija», 2016. – 96 p.
6. Qazaqstan Respublikasy cıfrlyq damu, Qorganys zhane aeroqarysh onerkasibi ministriginin Aerogarysh komiteti [Aerospace committee of the Ministry of digital development, Defense and aerospace industry of the Republic of Kazakhstan]. URL: <https://kazcosmos.gov.kz/kz>
7. Qazaqstannyn patentter bazasy [Patent database of Kazakhstan]. URL: <https://kzpatents.com/13-1021-kosmicheskijj-modul-dlya-zahoroniya-radioaktivnyh-othodov.html>
8. Web of Science bazasy [Web of Science database]. URL: <https://istina.msu.ru/publications/article/3047730/>
9. «Roskosmos», URL: <https://www.roscosmos.ru/29542/>
10. «NASA», URL: <https://www.nasa.gov/subject/7782/earth-research-findings/>